

визначення самого поняття митного режиму, закріпленого в МК України, в частині, що стосується митного статусу, а також вирішити питання щодо митного статусу товарів, поміщених у митний режим відмови на користь держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45, № 46-47, № 48. – Ст. 552.
2. Regulation (EC) No 450/2008 Of The European Parliament And of The Council of 23 April 2008 laying down the Community Customs Code (Modernised Customs Code) [Official Journal L 145 of 04.06.2008] // <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:145:0001:0064:EN:PDF>.
3. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Київська конвенція), 18 травня 1973 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 71. – Ст. 2711.
4. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.
5. Адміністративне право України: Підручник / За заг. ред. С.В. Кивалова. – Одеса: Юридична література, 2003. – 896 с.
6. Міщенко І.В. Новели інституту митного режиму в контексті реформування митного законодавства / І.В. Міщенко // Адміністративне право і процес. – № 2. – 2012. – С. 73 – 77.
7. Козырин А.Н. Таможенные режимы. – М.: Статут, 2000. – 247 с.

УДК 351.713 : 339.543 : 639.31/32(477)

Лазарчук К. Р., аспірант кафедри морського та митного права НУ «ОЮА»

Митне оформлення продуктів морського та річкового промислу

Стаття присвячена питанню митного оформлення продуктів морського та річкового промислу як особливого виду товару, що швидко псується, та потребує спеціальних документів для переміщення і підлягає обов'язковим видам контролю (санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, екологічному). Проведення даних заходів здійснюється з метою правильного та своєчасного митного оформлення та контролю за продуктами морського та річкового промислу для забезпечення споживачів якісною продукцією та попередження реалізації продукції, небезпечної для життя та здоров'я громадян.

Ключові слова: митне оформлення, продукти морського та річкового промислу, митний кордон, риболовне судно, контроль.

Статья посвящена вопросу таможенного оформления продуктов морского и речного промысла как особого вида скоропортящегося товара, требующего специальных документов для перемещения, и подлежащего обязательным видам контроля (санитарно-эпидемиологическому, ветеринарному, экологическому). Проведение данных мероприятий осуществляется в целях правильного и своевременного таможенного оформления и контроля за продуктами морского и речного промысла для обеспечения потребителей качественной продукцией и предупреждения реализации опасной для жизни и здоровья граждан продукции.

Ключевые слова: таможенное оформление, продукты морского и речного промысла, таможенная граница, рыболовное судно, контроль.

The article focuses on movement to the question customs clearance of products of sea and river fishing, as a special type of goods, perishable, and requires special instruments to navigate, and is subject to mandatory control types (such as sanitary-epidemiological, veterinary, environmental). Of these activities is carried out to ensure proper and timely customs clearance and control of products of sea and river fishing to provide consumers with quality products and prevent the sale of products hazardous to life and health citizens.

Key words: customs clearance, products of sea and river fishing, customs border, fishing vessel, control.

Актуальність дослідження. Риба — важливий продукт харчування. Внутрішні промисли не забезпечують повного раціону рибних продуктів, які рекомендовані міжнародною спільнотою до споживання людиною, тому основна частина риби та інших водних ресурсів доставляється із-за кордону або у порядку імпорту або власного промислу. Сьогодні митному оформленню продуктів морського та річкового промислу в законодавстві приділено недостатньо уваги, тому існує об'єктивна необхідність у вивченні, розробці та дослідженні питання митного оформлення продуктів морського та річкового промислу як на законодавчому, так і на практичному, і теоретичному рівнях.

Ступінь розробленості. Дану тематику частково досліджували у своїх працях Є.В. Додін, С.В. Ківалов, Ф.Л. Жорін, О.В. Молчанов, В.В. Прокопенко, О.П. Федотов, І.В. Міщенко та інші, проте достатнього розгляду питання митного оформлення продуктів морського та річкового промислу в сучасній правознавчій літературі не отримали. Тому **метою** даної роботи є комплексний аналіз теоретичних і практичних аспектів забезпечення митного оформлення продуктів морського та річкового промислу при переміщенні їх через митний кордон України.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день риба та інші об'єкти промислу — ссавці, безхребетні і водорості — займають значну частину раціону в харчуванні населення нашої країни. Поряд з білками в них містяться легкозасвоювані жири, вітаміни, макро- та мікроелементи.

За даними Асоціації рибалок України, за минулий рік споживання в Україні рибного продукту в перерахунку на душу населення становило 14,5 кг на рік, тоді як за інформацією ФАО (Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН), у європейських країнах цей показник становить 19,6 кг на рік. Причому у продуктовому кошику українців лише 15% рибного продукту вітчизняного виробництва, решта 85% — імпортного [1]. Продукти морського та річкового промислу завжди пов'язані з великою кількістю митних формальностей, тому і виникає багато спірних питань, оскільки немає єдиного акту, що регулював би порядок переміщення даного продукту через митний кордон України.

В законодавстві України і в Митному кодексі України (далі — МК України) зокрема, відсутні визначення понять «промисел» та «морський та річковий промисел», але у нормативно-правовому акті, який втратив чинність, а саме наказі Державної митної служби України від 17.08.98 р. № 504 «Про затвердження Порядку митного оформлення продукції морського промислу, яка ввозиться на митну територію України» міститься поняття «продукція морського промислу», що визначається, як необроблені або охолоджені, солоні, морожені, консервовані, перероблені в борошно або іншу продукцію риба, безхребетні, ракоподібні, мушлі та ін. [2].

Тлумачними словниками поняттю «промисел» надаються наступні визначення:

1) добування засобів існування (про полювання на кого-, що-небудь, ловлю когось, чогось, збирання чогось і т. ін.);

2) місце, родовище, де добувають що-небудь;

3) добувне промислове підприємство [3].

Відповідно до Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», об'єктами промислу є водні біоресурси певного виду та біологічного стану, щодо яких здійснюється промисел, вилов, добування, збирання [4].

Згідно з Міжнародною конвенцією про стандарти підготовки, сертифікації персоналу риболовних суден та несення вахти (1995 р.) [5], риболовне судно – це будь-яке судно, що використовується на комерційній основі для промислу риби або інших живих ресурсів моря. Майже таке ж визначення міститься й у Кодексі торговельного мореплавства України [6].

Основними типами рибальських суден є:

- промислові, призначені для промислу риби, китів, тюленів, моржів або інших живих ресурсів моря (траулери, сейнери, тунцелови, риболовні боти, сіткопідіймачі, китобійні та краболовні судна);

- промислово-переробні, призначені для промислу та обробки власного улову (морозильні траулери-рибозаводи, великі сардинні траулери – рибоконсервні заводи, морозильні траулери, судна для переробки оселедців, крабів, рибоконсервні плавучі бази, рибомучні судна, морозильні судна) [7].

Під морським та річковим промислами слід розуміти необроблені або оброблені (підсолені, заморожені, обварені, консервовані, перероблені в іншу продукцію або піддані іншим формам обробки) риба, водорості, безхребетні, ракоподібні та ін. Слід зазначити, що предметом морського промислу служать головним чином морські тварини в строгому сенсі цього слова, тобто ті, що постійно живуть у великих акваторіях (морях, океанах, протоках, заливах), або тісно пов'язані з морем за своїм способом життя, які проводять в ньому частину життя, або що селяться по його берегах. Предметом річкового промислу служать річкові тварини, що постійно живуть у річках, озерах або інших прісноводних водоймах, або проводять в ньому частину життя. Слід зауважити, що морський та річковий промисел – це вид діяльності, який направлений на добування водних біоресурсів для задоволення різних потреб людини.

Законом України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» визначено поняття «водні біоресурси (водні біологічні ресурси)» – це сукупність водних організмів (гідробіонтів), життя яких неможливе без перебування (знаходження) у воді. До водних біоресурсів належать прісноводні, морські, анадромні та катадромні риби на всіх стадіях розвитку, круглороті, водні безхребетні, у тому числі молюски, ракоподібні, черви, голкошкірі, губки, кишковопорожнинні, наземні безхребетні у водній стадії розвитку, водорості та інші водні рослини [8].

Товари, що переміщуються через митний кордон України, підлягають митному контролю та митному оформленню. Митні органи взаємодіють з органами державної влади, що здійснюють санітарно-епідеміологічний, ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний, екологічний контроль та інші види контролю, у порядку, установленому законодавством України. Митне оформлення товарів,

що переміщуються через митний кордон України, завершується тільки після здійснення встановлених законодавством України необхідних для цього товару видів контролю.

Згідно із нормами МК України [9], під митним оформленням розуміють виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення; митні формальності — сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи. Під митним контролем розуміють сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку.

У п. б ст. 1 Міжнародної конвенції про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах від 21 жовтня 1982 р. під митним контролем розуміють заходи, що вживають з метою забезпечення виконання законів і правил, за дотримання яких відповідають митниці. Тому потрібно уточнити, що за забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи щодо митного контролю, а також її міжнародних договорів з цього питання відповідають посадові особи митниць [10].

В законодавстві існує відмінність контролю та митного оформлення продуктів морського та річкового промислу українського та іноземного походження. Відповідно до ст.ст. 9, 10 Закону України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» встановлений перелік дозвільних документів як для українського, так і для іноземного виробника рибної продукції та спеціальні види контролю, що є обов'язковими для продуктів лову.

Продукти лову, добути за межами митної території України резидентами-суб'єктами господарювання на власних чи орендованих (зафрахтованих) суднах, а також харчова продукція з них, виготовлена резидентами-суб'єктами господарювання, є продукцією українського походження. Підтвердження продуктів лову й харчової продукції з них як продукції українського походження здійснюється за бажанням резидента-суб'єкта господарювання. Задля цього при митному контролі щодо якості й безпеки продуктів лову й харчової продукції з них українського походження резидент-суб'єкт господарювання подає: а) свідоцтво про якість; б) ветеринарне свідоцтво.

Митне оформлення для використання на митній території України продуктів лову й харчової продукції з них іноземного виробництва відбувається згідно з вимогами митного законодавства України. Для здійснення митних процедур щодо її якостей безпеки суб'єкт господарювання повинен подати: а) сертифікат походження; б) ветеринарне свідоцтво на кожну партію продукції (крім харчової продукції з продуктів лову). Також можуть подаватись при митному оформленні продуктів лову та харчової продукції з них іноземного походження такі документи: сертифікат відповідності чи свідоцтво про визнання іноземного сертифіката; міжнародний санітарний сертифікат, що видається країною-експортером, або висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи; декларація виробника; підтвердження законності вилучення водних біоресурсів із середовища їх існування або аналогічний документ, підтверджений компетентним

органом іноземної держави.

В процедурі оформлення товарів і транспортних засобів беруть участь співробітники портових, митних, прикордонних та інших органів, які діють на підставі взаємоузгоджених технологічних схем оформлення, контролю й обробки суден, а також пасажирів і вантажів, які переміщуються за їх допомогою. Технологічні схеми митного та інших видів контролю являють собою письмово-графічні документи, що відображують процедуру митно-прикордонного оформлення всіма службами, які взаємодіють за місцем, ціллю, часом, завданнями, кордонами. Ці схеми спрямовані на врегулювання процедур митно-прикордонного контролю й оформлення щодо:

1) вітчизняних та іноземних пасажирських, вантажних, риболовних та інших суден закордонного плавання – по прибутті на митну територію України й вибутті за її межі;

2) контролю й оформлення фізичних осіб і товарів, що переміщуються ними;

3) обробки, контролю й оформлення експортно-імпортних товарів (наприклад, у контейнерах, наливних, навалювальних вантажів та ін.) [11].

Відповідно до ст. 209 МК України, органи доходів і зборів здійснюють митний контроль на морському та річковому транспорті в зонах митного контролю на територіях морських та річкових портів, а також в акваторіях портів, відкритих для міжнародних перевезень.

Якщо судно закордонного плавання внаслідок аварії, стихійного лиха або інших обставин, що мають характер непереборної сили, не в змозі досягти одного з місць здійснення митного контролю на митній території України, вивантаження з нього товарів допускається у місцях, де немає органів доходів і зборів. У таких випадках капітан судна повинен вжити всіх необхідних заходів для забезпечення зберігання цих товарів та пред'явлення їх найближчому органу доходів і зборів.

Згідно з ст. 335 МК України, під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України декларант, уповноважена ним особа або перевізник залежно від виду транспорту, яким здійснюється перевезення товарів, надають митному органу в паперовій або електронній формі такі документи та відомості: при перевезенні водним транспортом:

- генеральна декларація, що містить, зокрема, найменування та опис судна, відомості про його реєстрацію та національну належність, прізвище капітана, прізвище та адресу судового агента;

- декларація про вантаж, яка містить, зокрема, відомості про найменування портів відправки, портів заходу судна, завантаження та вивантаження товарів, першого порту відправки товарів, порту вивантаження товарів, що залишаються на борту, перелік коносаментів або інших документів, що підтверджують наявність та зміст договору морського (річкового) перевезення, кількість вантажних місць товару, опис та вид упаковки товарів, які підлягають вивантаженню у даному порту;

- декларація про припаси (суднові припаси), яка містить, зокрема, відомості про найменування судових припасів, що є в наявності на судні, та їх кількість;

- декларація про особисті речі екіпажу судна;

- суднова роль, що містить відомості про кількість і склад членів екіпажу під час прибуття і відправлення судна, зокрема, прізвища, імена, громадянство, звання або посаду, дату і місце народження, вид і номер документа, що посвідчує особу;

- список пасажирів, що містить відомості про пасажирів під час прибуття і відправлення судна, зокрема, кількість пасажирів на судні, прізвища, імена, громадянство, дату і місце народження, порти посадки і висадки;

- визначений актами Всесвітнього поштового союзу документ, що супроводжує міжнародні поштові відправлення (за їх наявності);

- транспортні (перевізні) документи на товари (за наявності), які містять, зокрема, відомості про загальну кількість товарів, кількість вантажних місць, найменування товарів, вид упаковки;

- комерційні документи (за наявності) на товари та відомості про розміщення товарів на борту судна;

- відомості про наявність (відсутність) на борту судна товарів, ввезення яких на митну територію України заборонено або обмежено, включаючи валютні цінності, наявні у членів екіпажу, лікарські засоби, до складу яких входять наркотичні, сильнодіючі засоби, психотропні та отруйні речовини;

- відомості про наявність (відсутність) на борту судна небезпечних товарів, зброї, боєприпасів.

Відповідно до ст. 212 МК України, митне оформлення рибної продукції, виробленої українськими суднами в межах Азово-Чорноморського басейну, здійснюється без оформлення митної декларації.

Специфіка продуктів морського та річкового промислу пов'язана з тим, що тварини, рослини, безхребетні пов'язані з водоймами, тому для їх вилову суднам потрібні спеціальні дозвільні документи. Порядок видачі підтвердження законності вилучення водних біоресурсів із середовища їх існування та перероблення продуктів вилову затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 4 липня 2012 р. № 596. Підтвердження є документом, що засвідчує достовірність інформації, поданої судовласником, судно якого здійснювало вилучення водних біоресурсів із середовища їх існування (далі - судовласник), шляхом присвоєння йому порядкового номера і видається:

- Держрибагентством — судовласникам, які здійснюють вилучення водних біоресурсів у водах за межами юрисдикції України;

- територіальними органами Держрибагентства — судовласникам, які здійснюють вилучення водних біоресурсів у виключній (морській) економічній зоні України, територіальному морі, внутрішніх рибогосподарських водних об'єктах.

Судовласник для одержання підтвердження подає Держрибагентству або його територіальному органу:

- запит за формою, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2005 р. № 1176 «Про затвердження форми заяви на одержання суб'єктом господарювання або уповноваженою ним особою документів дозвільного характеру» [12];

- проект підтвердження законності вилучення водних біоресурсів із середовища їх існування та переробки продуктів лову за формою 1 (якщо підтвердження видається Держрибагентством) або 2 (якщо підтвердження ви-

дається територіальним органом Держрибагентства). Форми затверджені наказом Міністерства аграрної політики і продовольства України від 07.08.2012 р. № 482 «Про затвердження форм підтвердження законності вилучення водних біоресурсів» [13];

- відомість про транспортування вантажу за формою, встановленою Мін-агрополітики.

У разі, коли вилучені водні біоресурси або перероблені продукти вилову призначені для внутрішньоторговельних операцій, документи про їх вилучення, перероблення та інформація про транспортування вантажу (транспортні деталі) подаються українською мовою; зовнішньоторговельних операцій - англійською мовою.

Строк видачі підтвердження або надсилання судновласникові повідомлення про відмову становить 10 днів з дати надходження запиту.

Видача підтвердження здійснюється на безоплатній основі.

Строк дії підтвердження обмежується строком завершення зовнішньоторговельних або внутрішньоторговельних операцій з конкретним вантажем та видами водних біоресурсів [14].

Для переміщення через митний кордон України даному товару необхідне проходження наступних видів контролю: проходження радіологічного контролю; наявність ветеринарного контролю; проходження екологічного контролю; санітарно-епідеміологічний контроль відбиток штампа «Санітарно-епідеміологічний контроль здійснено»; екологічний контроль (відбиток штампа «Ввіз/вивіз» дозволено); міжнародні ветеринарні (санітарні) сертифікати на харчові продукти за вимогою.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.05.12 р. № 449 [15] санітарно-епідеміологічний контроль здійснюється у формі попереднього документального контролю, та контроль, який здійснюється працівником митниці в зонах митного контролю на митній території України. Про пройдений санітарно-епідеміологічний контроль свідчить відбиток штампа органів Державної санітарно-епідеміологічної служби «Санітарно-епідеміологічний контроль здійснено», такий штамп ставиться також на товаросупровідних або товаротранспортних накладних при імпорті харчових продуктів, що підлягають санітарно-епідеміологічному контролю [16]. Щодо екологічного контролю, то він також здійснюється працівником митниці в зоні митного контролю та в пунктах пропуску через митний кордон України. Якщо на товаросупровідних документах наявний відбиток штампа територіальних органів Державної екологічної інспекції «Ввіз/вивіз дозволено», це свідчить про проходження товару екологічного контролю. Радіологічний контроль проводиться безпосередньо на кордоні посадовими особами Державної екологічної інспекції Міністерства екології та природних ресурсів України. Підтвердженням проведення радіологічного контролю є наявність у товаросупровідних документах відмітки «Радіологічний контроль» або відмітки «Екологічний контроль».

Товар повинен супроводжуватися ветеринарним сертифікатом, який видається уповноваженими в країні експортера органами (з обов'язковим зазначенням конкретного одержувача товару).

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про ветеринарну медицину» [17],

пропуск через митний кордон України товарів, продуктів тваринного походження, готових харчових продуктів, сировини тваринного походження, кормів тваринного та рослинного походження, кормових добавок, штамів мікроорганізмів, засобів захисту тварин, засобів ветеринарної медицини, а також предметів і матеріалів, що можуть бути носіями збудників інфекційних захворювань тварин, вирішується лише після проходження обов'язкового ветеринарного контролю.

Для поставки будь-яких продуктів харчування, в тому числі рибної продукції, укладається зовнішньоекономічний договір (контракт). Зовнішньоекономічний договір являє собою матеріально оформлену угоду двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності. Договір укладається відповідно до ст. 1 ч. 6 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [18] та інших законів України з урахуванням міжнародних договорів.

Умовою пропуску через митний кордон України товарів є подання суб'єктом підприємницької діяльності, на адресу якого ввозяться товари, митниці, у зоні якої він знаходиться, митної декларації та її електронної копії.

Деякі продукти морського та річкового промислу (наприклад, креветки морожені) входять до групи ризику, а це означає що працівникам митниці необхідно більш детально контролювати правильність визначення митної вартості товару [19].

Висновок. Митне оформлення продуктів морського та річкового промислу на водному транспорті має свої особливості, оскільки даний продукт є специфічним, оскільки має здатність до швидкого псування та потребує санітарно-епідеміологічного та ветеринарно-санітарного, екологічного контролю та інших видів контролю. На даний продукт видаються спеціальні дозвільні документи, які зазначені у ст.ст. 9, 10 Закону України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них», без яких перетин кордону неможливий. В законодавстві не визначено, за яких умов потрібно зберігати рибну продукцію, щоб вона не втратила свої поживні властивості під час митного оформлення. На даний час тематика митного оформлення продуктів морського та річкового промислу є малодослідженою науковцями та потребує подальших розвідок.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вісник Міністерства доходів та зборів України від 01.02.2014, № 5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6571>
2. Про затвердження Порядку митного оформлення продукції морського промислу, яка ввозиться на митну територію України: наказ Державної митної служби України від 17.08.1998 року № 504 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 49. – Ст. 77 (втратив чинність).
3. Тлумачний словник Української мови : за ред. / В. Ц. Калашнікова – Харків : Вид-во «Прапор», 2005. – С. 663.
4. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 08.07.2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 17. – Ст. 155.
5. Міжнародна конвенція про стандарти підготовки, сертифікації персоналу риболовних суден та несення вахти (1995 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi->

bin/laws/main.cgi?nreg=995_707

6. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 47. — Ст. 349.

7. Про затвердження Інструкції щодо складання державного статистичного спостереження за формою № 2-вод «Звіт про наявність власних морських і річкових суден, вантажних та пасажирських причалів-набережних»: наказ Державного комітету статистики України від 22.02.2001 року № 102 // Офіційний вісник України. — 2001. — № 11. — Ст. 253.

8. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них: Закон України від 06.02.2003 року // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 15. — Ст. 107.

9. Митний кодекс України від 13.03.2012 року // Відомості Верховної Ради України. — 2012. — № 44-45, №46-47, №48. — Ст. 552.

10. Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах від 21. 10. 1982 р. // Офіційний вісник України. — 2004. — № 12 (ч. 2). — Ст. 789.

11. Додин Е.В. Таможенные операции на морском транспорте: учеб.-метод. пособие / Е. В. Додин. — Одесса : Юрид. лит., 2001. — С. 46.

12. Про затвердження форми заяв на одержання суб'єктом господарювання або уповноваженою ним особою документів дозвільного характеру: постанова Кабінету Міністрів України від 07. 12.2005 року № 1176 // Офіційний вісник України. — 2005. — № 68. — Ст. 2267.

13. Про затвердження форм підтвердження законності вилучення водних біоресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 07.08.2012 року № 482 // Офіційний вісник України. — 2012. — № 67. — Ст. 357.

14. Про затвердження Порядку видачі підтвердження законності вилучення водних біоресурсів із середовища їх існування та перероблення продуктів вилову: постанова Кабінету Міністрів України від 04.07.2012 року № 596 // Офіційний вісник України. — 2012. — № 50. — Ст. 475.

15. Про внесення змін до Порядку попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.12 № 449 // Офіційний вісник України. — 2012. — № 40. — Ст. 103.

16. Про оптимізацію державного санітарного епідеміологічного нагляду щодо суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за кодами УКТЗЕД. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/post_20081226_25.html

17. Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 року // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 36. — Ст. 531.

18. Про зовнішньоекономічну діяльність. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

19. Про посилення контролю за визначенням митної вартості товарів групи «ризик». — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://document.ua/pro-posilennja-kontrolyu-za-viznachennjam-mitnoyi-varstosti-doc163792.html>

